

Peruskoulutus on turvattava

Olemme luoneet valtakunnallisen rakenteen, jossa kaikki saavat yhtäläisen mahdollisuuden kouluttautumiseen varallisuudesta ja asuinpaikasta riippumatta. Pisa-tutkimukset ovat osoittaneet, että suomalainen koulutus on maailman huippuluokkaa. Peruskoulua pidetään tasa-arvon yhtenä tärkeimpänä mittarina. Se on kansainvälinen ylpeydenaihe. Koulutuksellista tasa-arvoa ovat kuitenkin horjuttaneet erityisesti surkeasti järjestetty maahanmuuttajien koulutusohjaus, ylisuuret luokkakoot sekä erityisopetuksen puutteelliset resurssit. Suurin syy perusopetuksen horjumiselle on päättäjien ahneus koulutussäästöissä. Miksi haluamme tappaa jotain niin tärkeää, joka määrittää kansakuntamme tulevaisuuden suunnan?

Suomen yhteiskunta on etnisesti verrattain ollut hyvin homogeeninen yhteisö. 2000-luvun alun jälkeen suomalaisen koululaitoksen homogeeninen rakenne alkoi muuttua hyvin nopeasti ja se toi esiin monia epäkohtia muun muassa koulutuksellisessa tasa-arvossa. Helsingin yliopiston professori Markku Janhukainen on tutkinut kollegoidensa kanssa tätä ilmiötä ja he ovat huomanneet, että maahanmuuttajataustaisten nuorten ohjaamisessa sekä siirtymävaiheissa on ongelmia. Nuorten omia toiveita ei kuulla, vaan heitä on tietoisesti ohjattu ammattikoulun puolelle lukion sijaan vedoten kielellisiin vaikeuksiin. Tällainen menettely on epätasa-arvoista koulutuspoliittikkaa, puhumattakaan syrjinnän käsitteestä. Kielellisen osaamisen tueksi ei ole saatu tarpeeksi resursseja tai erityisopetuksen saamisen kriteerit vaihtelevat kaupungeittain. Pääkaupunkiseudulla esimerkiksi erityisopettajalla on parhaimmillaan 1500 erityisopetuksessa olevaa opiskelijaa. Huoli erityisopetuksen saamisesta on kova. Miten käy opiskelijoiden, jos jokainen tuen saamisen väylä tukitaan? Ylisuureissa luokassa oppiminen sekä opettaminen on mahdotonta ja erityisopetukseen ei pääse, koska siellä on liikaa tunkua. Ja mitä opettajan rooliin tulee, hänellä on hyvin vastuullinen tehtävä kasvatuksellisesti. Opettajan keinojen käydessä vähiin, voidaan ajatella että kenen etua tässä ajetaan kun oppilas ei opi ja opettaja palaa loppuun.

Suuret luokkakoot ovat todellinen ongelma etenkin haja-asutusalueilla. Kyläkouluja on säästösyihin vedoten lakkautettu runsaasti etenkin Lapissa, Pohjois- ja Etelä-Karjalassa sekä Kainuussa. Paitsi, että lapset joutuvat uuvuttamaan itsensä ylipitkillä koulumatkoilla, he päätyvät usein ylisuurille luokille. Isossa luokassa lapsen suhde opettajaan ei syvene, joten yhdeksi tärkeimmäksi tekijäksi oppimisen kannalta arvioitu opettajan ja oppilaan välinen tunnetuki, eli molemminpuolinen luottamussuhde ei toteudu. Opettajalta jää herkemmin huomaamatta myös luokkien kiusaamistapaukset.

Olimme molemmat alakoulussa luokalla, jossa oli yli kolmekymmentä oppilasta. Oppitunneilla oli rauhatonta ja ryhmä oli jakautunut pieniin porukoihin. Kunnollista yhteishenkeä ei syntynyt, joten ujoimmat persoonat jäivät täysin paitsioon, eivätkä heidän sosiaaliset taidot kehittyneet paljoakaan. Rauhattomammat lapset hakivat taas huomiota erilaisin tempauksin. Opettajan uupumus näkyi selkeästi, kun turhan usein rauhallinen oppitunti oli sula mahdottomuus.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on aiemmin tukenut kuntia maksamalla avustusta luokkakokojen pienentämistä varten. Tällöin ryhmäkokoja saatiin yleisesti laskettua. Vuonna 2016 tuki kuitenkin lakkautettiin, ja sen tilalla ruvettiin jakamaan erityisavustusta. Summa on kuitenkin rutkasti pienempi: esimerkiksi Kokkolassa tukiraha pieneni 600 000 eurosta 70 000 euroon. Rahoituksen vähenemisen, ja kuntien huonon taloustilanteiden vuoksi ryhmäkokojen lasku on pysähtynyt.

Luokkakoista puhuttaessa kentältä ja päättäjiltä tuleva viesti on erilainen. On ollut inhottavaa huomata, miten ongelmaa vähätellään yliopistopiireissäkkin. Erityispedagogiikan professori Timo Saloviita puhui luennollaan, että suuret luokkakoot ovat median tuottamaa harhaa, eikä kolmenkymmenen oppilaan luokkia löydy. Toivoisimme, että luokkiin asetettaisiin Opettajien Ammattijärjestön ehdottama maksimioppilasmäärä kahteenkymmeneen. Siihen pääsyyn tarvittava lisärahoitus on hoidettava valtioavusteisesti. Suomalainen perusopetus on maailman kärkeiluokkaa, ja aseman ylläpitämiseen on tehtävä kaikki työ.

Sara Ailu ja Kuisma Björn

Kirjoittajat ovat opettajaopiskelijoita Jyväskylän yliopistosta

